

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

13 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

președinte

judecători

Ursache Petru

Toma Nadejda

Nicolaev Ghenadie

Timofti Vladimir

Moraru Petru

judecând, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de inculpata Jaman Silvia, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Drochia din 31 martie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 iulie 2016, în cauza penală în privința lui

Jaman Silvia Efim, născută la 24 aprilie 1967, originară și domiciliată în satul Popeștii de Jos, r-nul Drochia.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță: 25.02.2014 – 31.03.2016;*
2. *Instanța de apel: 27.04.2016 – 06.07.2016;*
3. *Instanța de recurs: 23.08.2016 – 13.12.2016.*

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia din 31 martie 2016, Jaman Silvia Efim a fost recunoscută vinovată și condamnată:

– în baza art. 27, 190 alin.(2) lit. d) Cod penal la amendă în mărime de 500 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 2 ani;

– în baza art. 310 alin.(1) Cod penal la amendă în mărime de 500 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 3 ani.

În conformitate cu art. 84 Cod penal lui Jaman Silvia Efim i-a fost stabilită pedeapsă definitivă sub formă de amendă în mărime de 550 unități convenționale, ce constituie 11000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 3 ani.

S-a dispus încasarea din contul lui Jaman Silvia Efim în beneficiul părților vătămate Faina Serghei cheltuieli de judecată în sumă de 3453 lei 80 bani și Moloșag Zinaida cheltuieli de judecată în sumă de 4509 lei 40 bani.

Acțiunea civilă în partea prejudiciului moral s-a respins.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat, că Jaman Silvia Efim, activând în calitate de director al Asociației Economii și Împrumut „Popești” al s. Popeștii de Sus r-nul Drochia, cu folosirea situației de serviciu, în perioada lunilor ianuarie - februarie 2009 a falsificat semnăturile fidejuserilor Moloșag Zinaida și Faina Serghei în contactele de împrumut bănești cu nr.26, 27, 28 din 15.01.2009 și nr.115 din 16.02.2009 încheiate de Asociația de Economii și Împrumut „Popești” al s. Popeștii de Sus r-nul Drochia și a înaintat în instanța de judecată cererea de chemare în judecată de încasare a sumelor de bani împrumutate, fiind anexate contracte false, în baza cărora au fost eliberate ordonanțele judecătorești de încasare a sumelor bănești în valoare de 43 338 lei, care ulterior au fost depuse la executare executorului judecătorec, dar din motivul anulării ordonanțelor judecătorești de încasare, sumele de bani solicitate nu au fost dobândite.

Acțiunile inculpatei Jaman Silvia Efim au fost încadrate în baza art. 27, 190 alin.(2) lit. d) Cod penal cu indicii calificativi: *tentativă de escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune săvârșită cu folosirea situației de serviciu* și art. 310 alin.(1) Cod penal cu indicii calificativi: *falsificarea probelor în procesul civil de către un participant la proces*.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către inculpată, care a solicitat casarea acesteia cu adoptarea unei noi hotărâri de achitare.

În argumentarea apelului a invocat ilegalitatea hotărârii primei instanțe, deoarece condamnarea ei se bazează doar pe depozițiilor date de părțile vătămate Moloșag Zinaida și Faina Serghei și probele prezentate de organul de urmărire penală, însă nu s-au luat în considerație depozițiile date de ea, că la baza sentinței au fost puse cererile de eliberare a ordonanțelor judecătorești, ordonanțele judecătorești și încheierile de anulare a ordonanțelor judecătorești.

A menționat, că într-adevăr ea, lucrând în funcția de director al AEÎ „Popești” și având eliberate credite nerambursate, a înaintat în instanță de judecată cereri de încasare a datoriilor de la Moloșag Zinaida și Faina Serghei. Faptul că aceștia au fost beneficiari ai creditelor de la AEÎ „Popești” prin intermediul altor persoane este dovedit prin materialele dosarului, prin depozițiile lor și persoanelor care au beneficiat, și anume Vîrnav T. contractul nr.27 din 15.01.2009, Gîncu A. contractul nr.28 din 15.01.2009, Nicoară V. contractul nr.115 din 16.02.2009, unde Moloșag Zinaida și Faina Serghei erau fidejuseri. La fel a indicat, că Moloșag Zinaida și Faina Serghei sunt debitori ai AEÎ „Popești”, fapt confirmat prin contractul încheiat cu firma „Jurist Protect”, raportul din 30.11.2010 și măsurile întreprinse de ea față de aceste persoane, informația primită de la DIRO a MAI, că Moloșag Zinaida și Faina Serghei nu neagă că au primit banii, însă nu pot dovedi achitarea banilor prin recipise, transferuri bancare.

A atras atenția și la faptul, că hotărârea a fost emisă de către organul colegial al AEÎ „Popești” conform procesului-verbal nr.2 din 12.01.2009, dar nu de ea personal

și contractele de împrumut le-a primit deja semnate, nu erau obiecții și au fost acceptate, iar prin raportul de expertiză criminalistică nr.2495 din 12.12.2012 nu-i indicat, că semnăturile date sunt îndeplinite de ea.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 iulie 2016 a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea hotărârii atacate.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat, că instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, corect concluzionând asupra vinovăției inculpatei Jaman Silvia Efim de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 27, 190 alin.(2) lit. d) și 310 alin.(1) Cod penal.

Deși inculpata nu a recunoscut vina sa în săvârșirea infracțiunilor imputate, instanța de apel a conchis, că vinovăția acesteia este dovedită pe deplin prin probele administrate la cauza penală, care au fost cercetate în cadrul ședințelor instanței de fond și verificate în cadrul ședinței instanței de apel, precum sunt:

– declarațiile părților vătămate Moloșag Zinaida (f. d. 143 -149 vol. II), Faina Serghei (f. d. 136-142 vol. II) și a martorilor Grîncu Lilia, sora inculpatei (f. d. 150-152, vol. II), Vîrnav Tudor (f. d. 153-154, vol. II);

– plângerile lui Moloșag Zinaida din 03.09.2012 și Faina Serghei din 11.01.2013 depuse la procuratura Drochia pentru a fi trasă la răspundere Jaman Silvia (f. d. 8-10; 15-17, vol. I);

– cererea de eliberare a ordonanței judecătorești depusă de către directorul AEÎ „Popești”, Jaman Silvia de încasare a datoriei în baza contractului nr.115 din 16.02.2009 de la Necoara Valentin în sumă de 12200 lei, dobânzii de 1474 lei și taxei de stat de 206 lei, fidejutori Faina S., Moloșag Z. (f. d. 60, 120-121, vol. I);

– cererea de eliberare a ordonanței judecătorești depusă de către directorul AEÎ „Popești”, Jaman Silvia de încasare a datoriei în baza contractului nr.26 din 15.01.2009 de la Cecîrlan Vasilisa în sumă de 15000 lei, dobânzii de 1412 lei și taxei de stat de 247 lei, cu fidejutori Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. (f. d. 81,122-123 vol. I);

– cererea de eliberare a ordonanței judecătorești depusă de către directorul AEÎ „Popești”, Jaman Silvia de încasare a datoriei în baza contractului nr.28 din 15.01.2009 de la Gîncu Alexei în sumă de 11500 lei, dobânzii de 1083 lei și taxei de stat de 189 lei, cu fidejutori Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z..(f. d. 98,124-125, vol. I);

– cererea de eliberare a ordonanței judecătorești depusă de către directorul AEÎ „Popești”, Jaman Silvia de încasare a datoriei în baza contractului nr.27 din 15.01.2009 de la Vîrnav T. în sumă de 15000 lei, dobânzii de 1400 lei și taxei de stat de 246 lei, cu fidejutori Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. (f. d. 46,126-127, vol. I);

– ordonanța Judecătoriei Drochia din 09.04.2012 de încasare de la Cecîrlan V., Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. în beneficiul AEÎ „Popești” a sumei de 15000 lei, dobânzii 1412 lei și taxei de stat de 247 lei (f. d. 128, vol. I);

– ordonanța Judecătoriei Drochia din 07.05.2012 de încasare de la Necoara V., Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. în beneficiul AEÎ „Popești” a sumei de 13674 lei și taxei de stat de 206 lei (f. d. 129, vol. I);

- ordonanța Judecătoriei Drochia din 09.04.2012 de încasare de la Gîncu A., Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. în beneficiul AEÎ „Popești” a sumei de 12583 lei și taxei de stat de 189 lei (f. d. 129 A, vol. I);
- ordonanța Judecătoriei Drochia din 09.04.2012 de încasare de la Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. în beneficiul AEÎ „Popești” a sumei de 15000 lei, dobânzii 1400 lei și taxei de stat de 246 lei (f. d. 129 B, vol. I),
- încheierea Judecătoriei Drochia din 08.05.2012 de anulare a ordonanței judecătoriale Drochia din 09.04.2012 pe cauza intentată în baza cererii AEÎ „Popești” împotriva lui Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. privind încasarea datoriei de 16646 lei (f. d. 57, vol. I),
- încheierea Judecătoriei Drochia din 05.09.2012 intentată în baza cererii AEÎ „Popești” împotriva lui Gîncu A., Faina S., Moloșag Z. privind încasarea datoriei 12772 lei (f. d. 117 vol. I);
- încheierea Judecătoriei Drochia din 08.05.2012 de anulare a ordonanței Judecătoriale Drochia din 09.04.2012 pe cauza intentată în baza cererii AEÎ „Popești” împotriva lui Cecîrlan V., Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. privind încasarea datoriei 15000 lei, dobânzii de 1412 lei și taxei de stat de 247 lei (f. d. 97, vol. I);
- încheierea Judecătoriei Drochia din 17.09.2012 de anulare a ordonanței judecătoriale Drochia din 07.05.2012 pe cauza intentată în baza cererii AEÎ „Popești” împotriva lui Necoara V., Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z. privind încasarea datoriei 13674 lei (f. d. 80 vol. I);
- contractele de împrumut cu nr.26, 27, 28 din 15.01.2009 încheiate de directorul AEÎ „Popești” Jaman S. cu Cecîrlan V și fidejuserii Vîrnav T., Faina S., Moloșag Z.; cu Vîrnav T. și fidejuserii Faina S., Moloșag Z.; Gîncu A. și fidejuserii Faina S., Moloșag Z. (f. d. 130-131, vol. I) și contractul de împrumut nr.115 din 16.02.2009 încheiat cu Necoara Valentin și fidejuserii Faina S., Moloșag Z. (f. d. 133-134 vol. I);
- raportul de expertiză nr.2495 din 12 decembrie 2012, prin care s-a concluzionat, că cele 4 semnături din numele lui Moloșag Z. și Faina S. în contractele cu nr.26, 27, 28 din 15.01.2009 și 115 din 16.02.2009 nu sunt executate de Moloșag Z. și Faina S., dar de o altă persoană, prin procedeul imitației (f. d. 179-187 vol. I).

Nerecunoașterea vinovăției de către inculpata Jaman Silvia, instanța de apel a apreciat ca libertate de mărturisire împotriva sa, consfințită la art. 21 Cod de procedură penală, însă aceasta nu echivalează cu achitarea inculpatei, deoarece în cursul judecării cauzei fiind prezentate probe care dovedesc cu certitudine vinovăția ei în comiterea infracțiunilor ce i se impută.

De asemenea, instanța de apel a apreciat critic și declarațiile martorei Grîncu Lilia, care este sora inculpatei și astfel cointeresată în caz, și anume, în ușurarea poziției și evitarea răspunderii penale de către Jaman Silvia.

Verificând legalitate pedepsei stabilite, instanța de apel a menționat, că prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75 – 78, 82 Cod penal, ținând astfel cont de gravitatea infracțiunilor săvârșite (una infracțiune ușoară și alta gravă), scopul (de profit), motivul acestora (îmbogățirea prin escrocherie), de

persoana celei vinovate, care anterior nu a fost condamnată, caracteristica pozitivă de la locul de trai, lipsa evidenței la medicul narcolog și psihiatru, de lipsa circumstanțelor atenuate, dar prezența circumstanțelor agravante - săvârșirea infracțiunilor cu folosirea încrederii acordate. La fel, s-a luat în considerație și comportamentul inculpatei în cadrul cauzei penale, atitudinea ei față de faptele comise, influența pedepsei asupra corectării și reeducării ei, astfel, corect concluzionând că atingerea scopului pedepsei se va asigura fără izolarea de societate, prin aplicarea pedepsei sub formă de amendă.

Referitor la argumentele inculpatei, instanța de apel le-a considerat nefondate și au fost respinse, indicând că în prezenta cauză au fost administrate un cumul de probe, care confirmă cu certitudine intenția inculpatei de a deposeda părțile vătămate de mijloace financiare prin înșelăciune, falsificarea și prezentarea probelor în procesul civil prin înaintarea acțiunilor în judecată de încasare a datoriilor. Aceste probe au fost puse la baza hotărârii de condamnare și prin această condamnare nu i s-au încălcat nici un drept prevăzut de Codul de procedură civilă, Constituție și CEDO, după cum se afirmă de inculpată în apel.

În acest sens a indicat, că prin expertiza nr.2495 din 12.12.2012 se confirmă faptul, că semnăturile din contractele nr.26, 27, 28 115 din 16.02.2009 au fost falsificate prin imitare. Responsabil de încheierea contractelor de împrumut a fost doar Jaman S., care nemijlocit s-a ocupat de această chestiune, începând cu negocierea condițiilor și până la încheierea contractelor de împrumut, cu falsificarea lor, precum și prezentarea lor ulterioară în instanța de judecată în calitate de probe.

Totodată, instanța de apel a ținut să menționeze, că părțile vătămate n-au negat primirea banilor, doar că ei i-au restituit personal lui Jaman S., folosindu-se de încrederea pe care au avut-o față de ea, fără a întocmi careva documente, de aceea și lipsesc documente (recipise, bonuri de plată, chitanțe etc.) oficiale de restituire a banilor în acest sens de împrumut, fapt de care inculpata s-a folosit și a mai înaintat în instanță cereri de încasare a datoriilor, cu prezentarea contractelor falsificate.

Instanța de apel a indicat, că nu a avut temei de a se îndoii în veridicitatea declarațiilor părților vătămate, căci acestea au fost audiate sub jurământ și cu preîntâmpinarea de răspunderea penală pentru declarații false și refuzul de a da declarații, iar declarațiile lor coroborează cu alte probe administrate, inculpata fiind prezentă la judecarea cauzei în fond și având posibilitatea de a le pune orice întrebare.

De asemenea instanța de apel a indicat, că inculpata a fost prezentă la judecarea cauzei în fond, unde a avut timpul necesar și toată posibilitatea procesuală de a prezenta probe în respingerea argumentelor învinuirii, dar nu le-a prezentat. Argumentele declarative ale inculpatei nu pot fi luate în considerație.

Instanța de apel a respins și argumentul apelantei, precum că hotărârea de eliberarea a împrumutului părților vătămate a fost emisă de către organul colegial al Consiliului AEÎ „Popești” conform procesului-verbal nr.2 din 12.01.2009, deoarece conform contractelor nr.26, 27, 28 din 15.01.2009 și 115 din 16.02.2009, inculpata, deținând funcția de director al AEÎ „Popești”, a avizat contractele date și a fost responsabilă pentru întocmirea lor, iar faptul că le-a primit semnate, aceste

argumente nu au fost reținute și au fost considerate un mod de apărare și de eschivare de la răspunderea penală. La acest capitol, instanța de apel a indicat, că argumentele apelantei sunt doar la nivel de *declarații declarative*, fără careva suport probatoriu, de fapt sau o explicație plauzibilă.

Astfel, instanța de apel a considerat că solicitarea apelantei de a fi achitată pe ambele capete de învinuire este lipsită de temei, or, nerecunoașterea vinovăției nu poate echivala cu achitarea persoanei, iar careva temeiuri de achitare a inculpatei nefiind stabilite.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către inculpata Jaman Silvia, prin care, indicând temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, precum și a hotărârii primei instanțe, cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitată de sub învinuirea imputată.

În susținerea solicitării sale invocă aceleași argumente care au fost expuse în cererea de apel (f. d. 178-179) și suplimentar atrage atenția la faptul, că relațiile apărute între părțile vătămate și AEÎ „Popești” prin intermediul ei ca director au un caracter civil și nicidecum penal. În acest sens indică deciziile Curții de Apel Bălți din 21.12.2011 și decizia CSJ din 19.06.2012 în cauza Bejan A.

Menționează că, hotărârea de eliberare a împrumutului bănesc de la AEÎ „Popești” se efectuează de către Consiliu și nu de ea ca director personal, și anume, în cazul dat conform procesului verbal nr.2 din 12.01.2001 al Ședinței Consiliului AEÎ cu participarea a 7 persoane. Acest fapt a încercat să-l dovedească prin anexarea procesului la materialele cauzei în instanța de apel, însă instanța de apel i-a respins în mod neîntemeiat demersul de anexare la materialele cauzei a acestui document.

7. Avocatul Sanduleac Diana în numele părților vătămate a depus referință privind opinia sa asupra recursului ordinar declarat, solicitând respingerea acestuia, cu menținerea hotărârii atacate, ca fiind legală și întemeiată.

8. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul lărgit consideră, că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să-l admită, să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Alin. (4) și (5) al aceleiași norme, prevede că în vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de drept, asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel, sunt: dacă fapta reținută ori imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă probele au fost apreciate corect de prima instanță prin prisma

cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate. În cazul în care s-ar constata încălcări ale prevederilor legale referitor la ele, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată cu rejudecarea cauzei.

În acest sens sunt relevante și prevederile punctului 22.2 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12 decembrie 2005 „ Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, cu modificările ulterioare, care stipulează că: „ ... în decizie se expune concluzia generală a instanței pe marginea apelului și temeiurile de fapt și de drept, motivele adoptării soluției respective. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor indicate în apel. Nerespectarea acestor cerințe echivalează cu nerezolvarea fondului apelului”.

Totodată, instanța de recurs menționează, că potrivit art. 93 alin. (1) și alin. (2) Cod de procedură penală, probele sunt elemente de fapt dobândite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei, și în calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul următoarelor mijloace: 1) declarațiile bănuțului, învinuțului, inculpatului, ale părții vătămăte, părții civile, părții civilmente responsabile, martorului; 2) raportul de expertiză, etc.

Conform art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, toate probele administrate în cauza penală vor fi verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv. Verificarea probelor constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, administrarea de noi probe și verificarea sursei din care provin probele, în conformitate cu prevederile prezentului cod, prin procedee probatorii respective, iar în conformitate cu art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

Colegiul penal menționează, că potrivit prevederilor art. 281 alin. (2) Cod de procedură penală ordonanța de punere sub învinuire trebuie să cuprindă: data și locul întocmirii; de către cine a fost întocmită; numele, prenumele, ziua, luna, anul și locul nașterii persoanei puse sub învinuire, precum și alte date despre persoană care au importanță juridică în cauză; formularea învinuirii cu indicarea datei, locului, mijloacelor și modului de săvârșire a infracțiunii și consecințele ei, caracterului vinei, motivelor și semnelor calificative pentru încadrarea juridică a faptei, circumstanțelor în virtutea cărora infracțiunea nu a fost consumată în cazul pregătirii sau tentativei de infracțiune, mențiunea despre punerea persoanei respective sub învinuire în calitate de învinuit în această cauză conform articolului,

alineatului și literei articolului din **Codul penal** care prevăd răspunderea pentru infracțiunea comisă.

Alin. (3) al aceluiași articol stabilește, că în cazul în care învinuitul este tras la răspundere pentru săvârșirea mai multor infracțiuni care urmează a fi încadrate juridic în baza diferitelor articole, alineate sau litere ale articolului din **Codul penal**, în ordonanță se arată care anume infracțiuni au fost săvârșite și articolele, alineatele sau literele articolelor care prevăd răspunderea pentru aceste infracțiuni.

Totodată art. 296 alin. (2) stipulează, că dispozitivul rechizitoriului cuprinde date cu privire la persoana învinuitului și formularea învinuirii care i se incriminează cu încadrarea juridică a acțiunilor lui.

Reieșind din cele menționate, instanțele judecătorești sunt obligate să verifice respectarea în această parte a exigențelor legale, ținând cont și de prevederile art. 6 paragraful 1 al Convenției Europene, potrivit căruia - „... orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa”.

La caz este aplicabilă și jurisprudența în materie penală a Curții Europene, și anume, în cauza *Adrian Constantin vs. România*, Hotărârea din 12.04.2011, unde Curtea a subliniat încă o dată, “... rolul fundamental pe care îl are rechizitoriul, ca act de acuzare, reamintind faptul că paragraful 3 al articolului 6 din Convenție recunoaște dreptul acuzatului de a fi informat oficial nu numai cu privire la învinuirile ce i se aduc, ci și cu privire la încadrarea juridică a faptelor sale. *Informarea precisă și completă reprezintă o condiție esențială pentru a se asigura echitatea procedurilor.*”

În deplin acord cu cele enunțate, Colegiul lărgit reiterează, că rechizitoriul, în sensul art. 297 Cod de procedură penală, este actul de sesizare a instanței de judecată, care se întocmește după prezentarea materialelor de urmărire penală și care trebuie să cuprindă informații despre fapta incriminată persoanei în privința căreia s-a efectuat urmărirea penală, adică, formularea învinuirii cu indicarea datei, locului, mijloacelor și modului de săvârșire a infracțiunii și consecințele ei, caracterul vinovăției, motivelor și semnelor calificative pentru încadrarea juridică a faptei.

Rigurozitatea dispozițiilor legale privind sesizarea instanței impune ca *învinuirea să fie clară, concretă și previzibilă*, deoarece instanța de judecată are obligația să se pronunțe asupra faptei reținute în sarcina inculpatului în limitele determinate prin rechizitoriu așa cum prescriu prevederile alin. (1) art. 325 Cod de procedură penală.

Colegiul penal de asemenea menționează, că potrivit prevederilor art. 385 alin. (2) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței instanța soluționează pentru fiecare capăt de învinuire adus în parte chestiunile indicate în alin.(1) pct.1)-13), și anume: 1) dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul; 2) dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat; 3) dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea; 4) dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni, etc.

Din materialele cauzei, Colegiul lărgit constată, că potrivit rechizitoriului Jaman Silvia este învinuită în baza art. 27-190 alin.(2) lit. d) și 310 alin.(1) Cod penal, învinuirea care i se incriminează inculpatei și încadrarea juridică a faptelor fiind formulată în rechizitoriu pentru fiecare capăt de acuzare în mod separat, instanțele de judecată urmând să se expună asupra fiecărui capăt de acuzare în parte.

Colegiul lărgit atestă, că prima instanță contrar prevederilor legale expuse supra, condamnând-o pe inculpata Jaman S., a constatat săvârșirea ambelor infracțiuni incriminate inculpatei prin expunerea o singură dată și în mod cumulativ a aceluiași circumstanțe de fapt pe ambele episoade, fără a specifica în textul constatării sale care acțiuni ale inculpatei se referă la un capăt de acuzare și care la alt capăt de acuzare, precum și fără a indica în textul constatării în mod expres a semnelor calificative ale infracțiunilor pentru săvârșirea cărora a fost recunoscută vinovată inculpata Jaman S.

Ulterior, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel a menținut hotărârea atacată, fără a înlătura această eroare substanțială, care de una singură constituie un temei incontestabil de casare a hotărârilor emise în cauză.

Astfel, instanța de recurs atestă, că instanțele de fond nu au exercitat un control efectiv al învinuirilor aduse prin prisma prevederilor legale și a jurisprudenței CtEDO privind claritatea, caracterul concret și previzibilitatea acestora, dar dimpotrivă ele însăși au admis o constatare defectuoasă a circumstanțelor de fapt și de drept, fapt ce condiționează încălcarea dreptului inculpatei la un proces echitabil, stipulat la art. 6 CEDO.

Mai mult ca atât, Colegiul lărgit constată, că instanța de apel a preluat într-un mod vădit chiar simplificat motivarea primei instanțe și s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat de către inculpată, omițând să se expună în modul prevăzut de lege asupra probelor în susținerea învinuirii aduse, precum și a probelor apărării.

În această ordine de idei, Colegiul lărgit menționează, că instanța de apel a menținut hotărârea primei instanțe, care a pus la baza condamnării inculpatei Jaman Silvia raportul de expertiză în comisie nr.2495 din 12 decembrie 2012, prin care s-a concluzionat, că cele 4 semnături de la numele lui Moloșag Zinaida și Faina Serghei în contractele cu nr. 26, 27, 28 din 15.01.2009 și nr.115 din 16.02.2009 nu sunt executate de Moloșag Zinaida și Faina Serghei, dar de o altă persoană, prin procedeul imitației (f. d. 179-187 vol. I).

Însă instanța de apel n-a dat răspuns la argumentele inculpatei, care a menționat, că raportul de expertiză nu conține careva concluzii cu privire la faptul că anume inculpata Jaman S. a falsificat aceste semnături, precum și la faptul că în acest raport nu sunt careva date referitor la analiza cărorva mostre de semnături obținute de la Jaman Silvia (f. d. 141, vol. I).

În acest sens Colegiul lărgit notifică faptul, că anterior în baza ordonanței din 19 septembrie 2012, care nu este anexată la materialele cauzei, s-a dispus efectuarea expertizei grafoscopice, însă potrivit raportului de constatare tehnico-științifică nr. 3624 din 04.10.2012 expertul – criminalist a ajuns la următoarele concluzii: „Определить кем, Moloșag Zinaida Nicolae, Faina Serghei, Jaman Silvia

или другим лицом выполнены подписи от имени Moloșag Zinaida Nicolae и Faina Serghei в contract de împrumut nr.26 din 15.01.2009, contract de împrumut nr.27 din 15.01.2009, contract de împrumut nr.28 din 15.01.2009 și contract de împrumut nr.115 din 16.02.2009 не представляется возможным по причинам указанных в исследовательской части.” (f. d. 136-137, vol. I).

La fel Colegiul penal menționează, că raportul de expertiză din 12 decembrie 2012 a fost executat în baza ordonanței din 26 noiembrie 2012, prin care s-a dispus efectuarea expertizei grafoscopice repetate asupra cauzei penale, iar spre soluționare comisiei de experți au fost înaintate două întrebări cu același sens ca și întrebarea din raportul de constatare tehnico-științifică nr.3624 din 04.10.2012, doar că a fost eliminat numele lui Jaman Silvia, fiind prezentate în calitate de mostre de comparație modele de semnături ale lui Moloșag Zinaida și Faina Serghei (f. d. 173-174, vol. I).

Colegiul penal consideră, că nu poate fi reținută concluzia instanței de apel, că: „ *se resping ca neîntemeiate argumentele apelantei, că semnăturile din contractele nr.26, 27, 28 115 prin expertiza nr.2495 din 12.12.2012 nu se confirmă că au fost executate de ea, deoarece prin expertiza dată spre soluționare la comisia de experți nu a fost înaintată astfel întrebare*”, deoarece instanța de apel n-a dat apreciere probelor potrivit cărora Jaman Silvia a fost recunoscută în calitate de bănuț la 12 iulie 2013 și în aceeași zi a fost audiată (f. d. 216; 219, vol. I) și totodată, i s-a adus la cunoștință ordonanța din 26 noiembrie 2012 privind dispunerea expertizei grafologice în comisie și comunicat raportul de expertiză nr. 2495 din 12 decembrie 2012 (f. d. 220, 221 vol. I).

Astfel, Colegiul penal constată, că instanța de apel în decizia sa indică asupra faptului, că părțile vătămate în declarațiile sale date atât la urmărirea penală cât și în cadrul ședințelor de judecată nu neagă faptul, că au primit sume de bani de la AEÎ „Popești” în baza contractelor de împrumut, în care figurau alte persoane în calitate de debitori, însă susțin, fără a avea careva documente confirmative, că au restituit datoria pe deplin.

În acest sens instanța de apel a omis să se expună asupra faptului, ce relații juridice existau la momentul semnării contractelor între părțile vătămate și AEÎ „Popești”, în condițiile când părțile vătămate confirmă, că banii care figurează în contractele de împrumut nominalizate supra au fost încasate de către acestea și că ar fi fost restituit către AEÎ „Popești”, fără a aduce careva documente confirmative.

Cu referire la aceasta acuzarea a considerat, că contractele, nefiind semnate de către părțile vătămate, sunt *false*, însă instanța de apel urma să dea apreciere probelor, care confirmă faptul primirii de către părțile vătămate a sumelor de bani în urma încheierii tranzacțiilor de împrumut, cum ar fi: explicațiile date la urmărirea penală de către cet. Cecîrlan Vasilisa (contractul nr.26 din 15.01.2009 (f.d.19, 132, vol. I)), cet. Vîrnav Tudor (contractul nr.27 din 15.01.2009 (f.d.20, 130, vol. I)), cet. Gîncu Alexei (contractul nr.28 din 15.01.2009 (f.d.24, 131, vol. I)), care au semnat contractele la solicitarea părților vătămate, asigurându-i că vor restitui banii împrumutați și nu vor crea probleme.

Instanța de apel în decizia contestată, depășind în mod vădit limitele învinuirii înaintate inculpatei Jaman S. a indicat: „ *părțile vătămate n-au negat primirea banilor, doar că ei i-au restituit personal lui Jaman Silvia, folosindu-se de încrederea pe care au avut-o față de ea, fără a întocmi careva documente, de aceea și lipsesc documente (recipise, bonuri de plată, chitanțe, etc.) oficiale de restituire a banilor în acest sens de împrumut, fapt de care inculpata s-a folosit și a mai înaintat în instanță cereri de încasare a datoriilor, cu prezentarea contractelor falsificate*” (f. d. 212 v.2).

Depășirea limitelor învinuirii înaintate la caz este evidentă, deoarece în învinuirea adusă inculpatei nu i se incriminează faptul, că ea a primit careva sume de la părțile vătămate în contul achitării datoriilor conform contractelor de împrumut indicate în rechizitoriu, pe care le-ar fi însușit, înaintând ulterior acțiuni de încasare a aceluiași sume din contul părților vătămate, inculpata fiind pusă sub învinuire pentru falsificarea contractelor și utilizarea acestor contracte false ca temei pentru încasarea sumelor datoriilor conform contractelor de împrumut în folosul AEÎ „Popești”, intenție care n-a fost dusă până la capăt din motivul anulării ordonanțelor judecătorești de încasare a sumei totale de 43338 lei.

Astfel, Colegiul lărgit reiterează, că potrivit prevederilor alin. (1) art. 325 Cod de procedură penală judecarea cauzei în prima instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, iar instanța de judecată nu este în drept să completeze învinuirea cu circumstanțe care ar justifica-o și care ar agrava situația inculpatului.

Analizând decizia instanței de apel, Colegiul lărgit de asemenea consideră că unele concluzii ale acesteia sunt nu numai neîntemeiate, ci și contrare legii.

Astfel, instanța de apel în decizia sa menționează: „... inculpata a fost prezentă la judecarea cauzei în fond, unde a avut timpul necesar și toată posibilitatea procesuală de a prezenta probe în respingerea argumentelor învinuirii, dar nu le-a prezentat. Argumentele declarative ale inculpatei nu pot fi luate în considerație”; „...argumentul apelantei, că hotărârea de eliberarea împrumutului părților vătămate a fost emis de organul colegial al Consiliului AEÎ „Popești” conform procesului-verbal nr.2 din 12.01.2009 se respinge, deoarece conform contractelor nr. 26, 27, 28 din 15.01.2009 și 115 din 16.02.2009, inculpata, deținând funcția de director al AEÎ „Popești”, ea a avizat contractele date și a fost responsabilă pentru întocmirea lor, iar faptul că le-a primit de acum semnate, aceste argumente nu pot fi reținute, instanța de apel le consideră un mod de apărare și de eschivare de la răspunderea penală. La acest capitol, argumentele apelantei sunt doar la nivel de declarații declarative, fără careva suport probatoriu, de fapt sau o explicație plauzibilă”.

Colegiul penal ține se atragă atenția asupra prevederilor art. 8 alin. (2) Cod de procedură penală, care stipulează că nimeni nu este obligat să dovedească nevinovăția sa, deoarece acuzarea urmează să prezinte probe care ar confirma vinovăția persoanei de săvârșirea unei culpe, dar nu invers. Mai mult ca atât, că potrivit procesului – verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 06 iulie 2016, apărătorul inculpatei, Tudorica Andrei a solicitat anexarea la materialele cauzei procesul-verbal nr. 2 din 12.01.2009 privind acordarea împrumuturilor, însă

instanța, audiind opiniile părților la proces a dispus respingerea neîntemeiată a demersului (f. d. 200 verso).

Colegiul lărgit menționează și jurisprudența CtEDO, bazată pe prevederile art.6 parag.1 al Convenției, care impune, printre altele, ca, în îndeplinirea funcțiilor lor, membrii unui tribunal să nu pornească de la ideea preconcepută că cel trimis în judecată a comis actul incriminat; **sarcina probei revine acuzării**, iar de situația îndoielnică beneficiază cel acuzat (*in dubio pro reo*). În plus, „acuzarea” este cea care trebuie să-i indice persoanei acuzate faptele ce i se impută, pentru ca, astfel, aceasta să fie în măsură să-și pregătească apărarea în consecință; ea trebuie să ofere suficiente probe care să fundamenteze o eventuală declarație de culpabilitate (*CEDH, 06 decembrie 1988, Berbera, Messegue et Jabardo c/Espagne*).

Totodată, Colegiul lărgit menționează și faptul, în concepția instanței europene, între garanțiile dreptului la un proces echitabil, în sensul art. 6 din Convenție, se înscrie și obligația instanțelor de a-și motiva deciziile lor și impune ca o jurisdicție internă care nu și-a motivat decât sumar decizia sa - fie că a încorporat motivarea unor instanțe inferioare, fie că a înțeles să procedeze într-un alt mod - să examineze efectiv problemele esențiale, care-i sunt supuse aprecierii și nu să se mulțumească de a aproba pur și simplu concluziile unei jurisdicții inferioare.

Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal. (*Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85*).

Astfel, Colegiul penal conchide, că instanța de apel la examinarea cauzei nu a cercetat și nu a verificat probele prezentate de către acuzare sub toate aspectele, nu le-a dat apreciere prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor și nu a motivat soluția adoptată, iar ținând cont de prevederile art. 394 alin.(3) Cod de procedură penală, instanța de apel de asemenea nu a făcut o analiză amplă a probelor prezentate de acuzare în cauză și astfel n-a soluționat fondul apelului.

Din considerentele menționate, Colegiul lărgit conchide, că soluția adoptată de către instanța de apel este contrară prevederilor legale, astfel, instanța de apel, judecând cauza dată, a comis eroarea de drept prevăzută în art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, eroare ce nu poate fi corectată de către instanța de recurs, deci există temeiul de casare a soluției adoptate de către instanța de apel.

Ținând cont de circumstanțe expuse supra, Colegiul lărgit consideră necesar de a casa total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 iulie 2016, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în strictă conformitate cu prevederile legale.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care stabilește procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legale asupra motivelor indicate în apelul declarat de inculpată, să cerceteze, să verifice și să aprecieze profund probele administrate pe parcursul procesului penal în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere cu argumentarea

admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO, pronunțând o hotărâre legală și întemeiată.

9. În conformitate cu art. 434, art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit,

D E C I D E:

Se admite recursul ordinar declarat de inculpata Jaman Silvia Efim, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 iulie 2016, în cauza penală în privința lui **Jaman Silvia Efim** și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Pronunțată integral la data de **13 ianuarie 2017**.

Președinte

Ursache Petru

Judecător

Toma Nadejda

Judecător

Nicolaev Ghenadie

Judecător

Timofti Vladimir

Judecător

Moraru Petru